

[Kirkeministeren.]

meget sjældent, man tillader sig at fortælle en lille historie herinde, men det synes jeg der bør være tid til. Der var stort oprør i en lille landsby i Jylland, fordi der var afgivet en stemme på det nationalsocialistiske parti, og alle folk gik og skulede til hinanden i flere dage, indtil man opdagede, at det drejede sig om en gammel kone, der syntes, at det var da så pænt at være både national og social på samme tid.

Jeg mener imidlertid ikke, at kandidat-lister ved menighedsrådsvalg opstillet af de politiske partier skal have samme bogstavbetegnelse som partiernes lister ved kommune- og folketingsvalg. Jeg tror alligevel, det ville lægge lidt for meget politisk slør over menighedsrådsvalgene. Vi har allerede i ministeriet gjort op med os selv, at det er en dårlig ordning med bogstavbetegnelser, og vi har besluttet ved næste menighedsrådsvalg at se bort fra de hidtil anvendte betegnelser, A, B, C o. s. v., og i stedet for benævne listerne nr. 1, nr. 2, nr. 3 efter den orden, i hvilken de er indleveret.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om overformynderiet.

(Lovforslaget (nr. 79) findes i tillæg A. sp. 985, fremsættelsen i tidenden sp. 1641).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 3, 4 og 5 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om anbringelse af umyndiges midler m. v.

(Lovforslaget (nr. 80) findes i tillæg A. sp. 1001, fremsættelsen i tidenden sp. 1641).

Første behandling af forslag til lov om ændring i arveloven.

(Lovforslaget (nr. 81) findes i tillæg A. sp. 983, fremsættelsen i tidenden sp. 1641).

Første behandling af forslag til lov om ændringer i myndighedsloven.

(Lovforslaget (nr. 82) findes i tillæg A. sp. 1011, fremsættelsen i tidenden sp. 1641).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Poul Dalsager: Det her foreliggende kompleks af lovforslag har til hensigt at ændre den nugældende lov om overformynderiet, hvis virksomhed den højtærede justitsminister søger væsentligt indskrænket.

Grunden er den, at overformynderiet i de senere år har haft stigende økonomiske vanskeligheder, således at man i dag må konstatere, at overformynderiets passiver overstiger aktiverne, og at en fortsat drift efter de nugældende bestemmelser efter alt at dømme vil forværre denne tilstand af faktisk insolvens.

Komplekset består af forslag til lov om overformynderiet, om ændringer i lov om anbringelse af umyndiges midler, om ændring i arveloven og om ændringer i myndighedsloven. Som baggrund for lovforslagene foreligger en udvalgsbetænkning, som for få dage siden er omdelt her i det høje ting. Udvalget blev nedsat for at undersøge, hvilke foranstaltninger der kan gennemføres for at sætte overformynderiet i stand til at yde den samme rente af de forvarede midler, som andre pengeinstitutter har ydet, og at forsøge at finde ud af, hvordan der kan skabes en bedre økonomi i overformynderiets drift. Endvidere blev udvalget anmodet om at undersøge mulighederne for total nedlæggelse af overformynderiet og henvisning af de opgaver, overformynderiet varetager, til andre offentlige og private institutioner.

Der er jo historisk tradition for i det danske samfund, at man i lovgivningen går meget vidt for at sikre umyndiges midler og ejendom og i det hele taget varetage deres økonomiske interesser. Det kan man se, når det drejer sig om umyndiges adgang til at købe på afbetaling, umyndiges adgang til gældsstiftelse, kautionsforpligtelse o. s. v., og jeg tror, der i almindelighed vil være enighed om, at en sådan beskyttelse skal opretholdes i fuldt omfang. Derfor kan det vel egentlig forbavse, at man i så mange år har

[Poul Dalsager.]

accepteret en ordning, hvorefter, som der står i betænkningen — jeg beder om tilfaldelse til at citere —

„... det overskud, som forvaltningen af umyndiges midler, taget under ét, indbringer overformynderiet, medgår til dækning af udgifterne ved administration af båndlagte kapitaler.“

Man har altså brugt det overskud, som man har kunnet indvinde ved at administrere de umyndiges midler, til at dække det underskud, som man har fået ved at administrere båndlagte midler, legatkapital o. s. v.

Selv om overformynderiet gennem årene har reduceret personalet væsentligt trods større opgaver på grund af stigende kapital, viser regnskaberne, at ej heller det har været tilstrækkeligt til at sikre en god rentabilitet. Dette skyldes blandt andre årsager, at overformynderiet har en lang række både tidkrævende og arbejdskraftkrævende opgaver af forvaltningsmæssig karakter, og at de gebyrer, som man opkræver for at forvalte f. eks. værdipapirer, er af en sådan størrelse, at de ikke kan dække de faktiske omkostninger. Det er jo kendt, at også private pengeinstitutter påtager sig forvaltning af denne karakter, men dog i langt mindre omfang, og at man fra disse institutters side betragter denne opgave som en kundeservice, fordi man mener ad denne vej at komme i forbindelse med nye kunder. Af den grund kan man heller ikke helt sammenligne overformynderiet med private pengeinstitutter på det økonomiske område.

En anden væsentlig årsag til vanskelighederne er de økonomiske dispositioner, som man foretog fra overformynderiets side i årene fra 1940 til 1950, og som vel egentlig er det, der kan kritiseres, hvor man af hensyn til kontohaverne, som der står i betænkningen, betalte højere rente end andre pengeinstitutter, men samtidig krævede højere rente for udlån fra overformynderiet, end man gjorde det fra private pengeinstitutters side. Dette bevirkede naturligvis for det første en tilstrømning af kapital til overformynderiet, som man ellers ikke ville have fået, og for det andet, at mange låntagere sagde lånene op i overformynderiet for at låne andre steder, hvor man kunne låne

billigere. Disse mange penge, som strømmede ind i overformynderiet, anbragtes i lavt forrentede obligationer, der på det tidspunkt skulle købes til kurser i nærheden af pari. De kurstab, man har konstateret på disse obligationer, har jo i høj grad i de senere år været med til at forværre overformynderiets status. Jeg kan sige, at hvis det var et privat pengeinstitut, der havde disponeret på denne måde, ville enten bankinspektøren eller sparekasseninspektøren have skredet ind for længst.

Udvalget har været opmærksom på, at hele strukturen i overformynderiet var upraktisk og umoderne. Derfor har man foreslået og fået gennemført indførelse af bogholderimaskiner og elektronisk databehandling af visse af arbejdsopgaverne. Endvidere har man forsøgt at undersøge personaleproblemerne — så vidt jeg kan se, er der ansat godt 30 jurister i overformynderiet. Jeg er selvfølgelig ikke i stand til at skønne over, om så mange personer med juridisk uddannelse er nødvendigt, men man må dog undertiden få den tanke, om der ikke i den offentlige forvaltning ofte beskæftiges personale, som enten er overkvalificeret eller i hvert fald er forkert uddannet i forhold til de opgaver, som bliver pålagt det. Den aldersfordeling, som personalet i overformynderiet har fået ved de skete reduktioner, er sikkert heller ikke særlig heldig, hverken i økonomisk henseende eller på anden måde. Jeg tror, det er bedst, at alle aldersklasser er repræsenteret på en arbejdsplads, men jeg kan godt se, at det kan være vanskeligt at opfylde dette formål, når der skal ske reduktion af personalet. Det sker vel først og fremmest ved, at man undlader at ansætte nye.

Udvalgsbetænkningen munder ud i et flertalsforslag og to mindretalsindstillinger. Flertalsindstillingen går ud på, at overformynderiet opretholdes som selvstændig institution, men med afgivelse af en stor del af de opgaver, det hidtil har beskæftiget sig med, til private forvaltningsinstitutter. Et mindretal bestående af overformynderen og revisionschefen i overformynderiet indstiller, at overformynderiet fortsætter i det nuværende omfang, men med visse ændringer i selve driften. I begge tilfælde er indstillingerne ledsaget af forslag til forbedringer af overformynderiets drift. Disse forslag

[Poul Dalsager.]

indeholder overslag og budgetter, som dog er behæftet med så stor usikkerhed — hvad man da også selv gør opmærksom på — at det for mig at se ville være yderst betænkeligt, om man i tiltro til disse budgetter og overslag skred til rekonstruktion af overformynderiet efter de retningslinjer, som man her har afstukket. I begge tilfælde har den højtærede justitsminister i bemærkningerne til lovforslaget anslået, at de ved rekonstruktionen anslåede udgifter, der af udvalget er sat til ca. 20 mill. kr., i mellemtiden vil være steget til omkring 40 mill. kr.

Et andet mindretal foreslår, at overformynderiet helt afskaffes, og at forvaltningen af umyndiges midler henvises til forvaltning hos private forvaltningsinstitutter. Jeg må indrømme, at denne løsning i starten havde ikke ringe sympati hos mig, men jeg må også indrømme, at jeg efter at have gennemgået det stof, som vi har fået tilsendt, er kommet til et noget andet resultat. Det decimerede overformynderi, som nu foreslås, vil nok i fremtiden koste samfundet noget — efter beregningerne i lovforslaget godt en million kroner det første år; det vil sige kapitaliseret vel omkring 20 mill. kr. — men jeg kan dog bedre affinde mig med denne løsning, hvorefter man erkender, at staten har en forpligtelse over for de umyndige, hvilket giver sig udslag i, at man fra statens side betaler et tilskud til forvaltning og sikring af umyndiges midler, som man — og det synes jeg er rigtigt — igennem årene har gjort så meget for at sikre.

Justitsministerens forslag er dog ikke helt i overensstemmelse med udvalgsflertallets, idet han foreslår, at overformynderiet afskaffes som en selvstændig institution med de usikkerhedsmomenter, en sådan også i fremtiden ville være behæftet med. Det kommer til udtryk i betænkningen, at skulle man i dag opbygge en forvaltning af umyndiges midler, ville man formentlig ikke — eller sikkert ikke — skride til oprettelse af et overformynderi, idet man fastslår, at der ikke ville være sikkerhedsmæssige problemer forbundet med at lade de private institutter også overtage forvaltningen af de umyndiges midler. På den anden side ville samfundet ikke kunne frigøre sig for et ansvar med hensyn til at føre et vist tilsyn med umyndiges ejendom, hvorfor en total afskaffelse

af overformynderiet ikke ville være ensbetydende med, at alle udgifter på det område ville falde bort. Man måtte formentlig overlade dette tilsyn til skifteretsdommeren og overøvrigheden og flere andre, som af den grund ville få udvidet deres arbejdsområde, og der skulle måske ansættes mere personale.

Jeg er enig med ministeren i, at de båndlagte midler ikke længere bør forvaltes af overformynderiet. Det mindretal, der gør sig til talsmand for at bevare også disse midler i overformynderiet, gør det med nogle begrundelser, som jeg ikke kan acceptere. Man anfører, at den konkurrence, overformynderiet kunne påføre de private institutter, kan tænkes at være af betydning dels for den service, der ydes kontohaverne, og dels for de gebyrer, der betales for kapitalforvaltning.

Nu er det jo helt oplagt, at overformynderiet kun har været konkurrent til de private pengeinstitutter i perioden under og umiddelbart efter den sidste verdenskrig, da det betalte større indlånsrente, end disse gjorde. Det var jo netop i den periode, hvor overformynderiets økonomi led sit afgørende knæk, så denne konkurrence førte man jo ærlig talt ikke med noget særlig stort held. Siden har renterne i overformynderiet været mindre end det, der betales i private institutter, og det fremgår af betænkningen, at grunden til, at overformynderiets forvaltningsgebyrer ikke er hævet, er, at man ved en forespørgsel til de private institutter har fået oplyst, at de ikke overvejede forhøjelse af disse gebyrer, og derfor affandt man sig fra overformynderiets side med at bevare de gebyrer, man på det tidspunkt havde.

Den største betænkelighed ved at bevare det nuværende overformynderi med uændret arbejdsområde har jeg dog på grund af den kendsgerning, at administrationen af umyndiges midler og båndlagte midler, som jeg tidligere har sagt, under ét er en økonomisk belastning for de umyndige, som vi jo først og fremmest har en forpligtelse til at beskytte. Disse umyndige får i overformynderiet en rente, der svarer til $\frac{2}{3}$ af, hvad de kunne opnå, hvis deres midler var anbragt i private institutter. Jeg synes, det er helt rimeligt, at staten må betale for at få dette forhold rettet. Den århundredgamle

[Paul Dalsager.]

tradition og erfaring, mindretallet henviser til, skal man selvfølgelig ikke foragte, og den søger man jo nu også bevaret i det foreliggende lovforslag, men det må vist erkendes, at den ikke indtil denne dag har medført nogen ubetinget succes for dem, hvis kontante midler har været forvaltet i overformynderiet.

Den højtærede minister anfører i sin fremsættelse flere grunde til overformynderiets vanskeligheder, bl. a. den, at overformynderiet ikke i alle situationer har kunnet lægge forretningsmæssige synspunkter til grund for sine dispositioner. Det kan selvfølgelig ikke benægtes, at det er sådan, men det er vel trods alt et spørgsmål, om man ikke, netop når det drejer sig om umyndiges midler, skulle forvalte disse på den forretningsmæssigt bedste måde, herunder f. eks. også, som man nu foreslår, og som det er blevet hindret hidtil, at købe obligationer for deres kontante midler, hvis man anser det for at være en bedre anbringelse af pengene.

Ministerens forslag går altså ud på, at overformynderiets virksomhed indskrænkes til alene at forvalte umyndiges midler og bortblevnes midler, og at overformynderiet fra at være en selvstændig institution bliver en statsinstitution, og jeg kan på mit partis vegne tiltræde denne tanke. Der kunne tænkes andre løsninger, siger ministeren, og Advokatrådet, Danske Bankers Fællesrepræsentation og Danmarks Sparekasseforening, som har været bedt om en udtalelse, har da også sagt, at man fra den side gik ind for en fuldstændig nedlæggelse af overformynderiet. Men man har dog ikke givet nogen oplysning om, hvad en sådan nedlæggelse ville koste, fordi — som jeg også har sagt tidligere — dette jo ikke er ensbetydende med, at samfundet som sådant er fritaget for forpligtelser med hensyn til tilsyn o. s. v. med umyndiges midler.

Ved en ordning som den foreslåede undgår man det engangstilsbud på 40 mill. kr., som tidligere har været nævnt, ligesom en eventuel afhændelse af overformynderiets bygning undgås. Det synes jeg da er en god ting. Det har jo været stærkt drøftet under diskussionerne i udvalget, om man skulle afhænde overformynderiets bygning for at få frigjort de midler, der er bundet heri.

Man vil endvidere efter forslaget fra statens side betale samme rente til de umyndige, som disse kunne opnå ved at anbringe pengene i private institutter. Det synes jeg ikke alene er rimeligt, men også påkrævet.

De tre øvrige lovforslag er affødt af lovforslaget om overformynderiet. Det drejer sig om lovforslaget om anbringelse af umyndiges midler samt to andre små lovforslag om ændringer i arveloven og i myndighedsloven. Der er i forslaget om anbringelse af umyndiges midler det nye, at man forlader vurderingsmandssystemet ved udlån af umyndiges midler i fast ejendom. Jeg synes, det af ministeren foreslåede, hvorefter man kan foretage disse udlån uden vurdering, men inden for 50 pct. af ejendomsskyldvurderingen, er bedre end udvalgets forslag, hvorefter vurderingerne stadig skulle opretholdes, men foretages af kreditforeningernes vurderingsmænd. Det er jo forholdsvis få lån, der har denne karakter. Derfor kan det nok synes urimeligt at opretholde en vurderingsmandsinstitution i den anledning.

Det må endvidere findes rimeligt, at også disse midler i fremtiden kan anvendes til køb af hypotekforeningsobligationer og real-lånefondsobligationer, idet man jo kan henviser til den sikkerhed, der er også for disse obligationer.

Det vil glæde mange modstandere af kancellisprog og modstandere af, at lovene affattes i et for almindelige borgere meget vanskelig tilgængeligt sprog, at man nu vil have udtrykket „pupilautoriteterne“ udryddet af dansk lovgivning og erstattet med ordet „overøvrigheden“, som de fleste jo da i hvert tilfælde har en anelse om hvad er — det er min opfattelse, at det ikke var tilfældet med det andet udtryk.

Ja, med disse bemærkninger vil jeg på den socialdemokratiske gruppes vegne anbefale lovforslagene til en velvillig behandling.

Ib Thyregod: De lovforslag, vi behandler her, drejer sig jo i alt væsentligt om, hvorvidt anbringelsen af umyndiges midler skal ske gennem overformynderiet eller på anden måde.

Situationen er jo den, at vi siden 1868 — altså nu i snart 100 år — har haft et centralt overformynderi for hele landet, beliggende i København. Man kunne naturligvis også

[Ib Thyregod.]

tænke sig, at man lod værgerne, som i øvrigt har med umyndiges forhold at gøre, bestyre formuerne for de pågældende, men det har ikke på noget tidspunkt været aktuelt; det har altid været anset for rimeligt, at man lod dette ske under et eller andet pengeinstitut, oprindelig lokale overformyndertier og senere det centrale overformyndertier.

Hvad angår det historiske, findes der i den udvalgsbetænkning som danner grundlag for 3 af de foreliggende lovforslag, nogle betragtninger vedrørende overformyndertiet; men jeg kunne have lyst til at gå lidt længere tilbage i overformyndertiets historie, så langt tilbage som til statsbanke-rotten i 1813. Der foreligger jo nu et forslag om, at overformyndertiet skal overgå til at være en egentlig statsinstitution; derfor kunne det måske også være interessant at se, hvad der skete ved statsbanke-rotten i 1813, og jeg vil med formandens tilladelse gerne have lov til at citere lidt fra O. A. Borums „Personret“, hvori han anfører et citat fra „Nogle Træk af Overformyndertiets Forhistorie“:

„Statsbankerotten 1813 medførte et tab af ca. 30 pct. af det københavnske overformyndertis massemidler og afslørede samtidig en betydelig kasseangel i dette. I anledning af den nedskrivning af pengesedlernes og obligationernes værdi, som fandt sted i henhold til en forordning af 5. januar 1813, skete der en statusopgørelse vedrørende overformyndertiets massemidler. — Denne udviste aktiver til værdi ca. 2 mill. rigsbankdaler, medens passiverne (myndlingernes fordringer) udgjorde ca. 2.600.000 rigsbankdaler. De to københavnske overformyndertier (en brygger og en klædekræmmer) blev idømt bøder og store erstatninger for deres forsømmelige forvaltning, medens deres „faste mand“ (kontorbestyrer), der havde gjort sig skyldig i ligefremme bedragerier, fik 5 års forbedringshusarbejde. (Om denne mand gives der i en direkte til kongen indgiven klage følgende karakteristiske oplysninger: at han havde en løn på 1.000 rigsdaler årlig, men brugte 40.000 rigsdaler, holdt heste og ekvipager samt landsteder og gav store middage på Skydebanen, . . .“

Det var dengang, og det ligger heldigvis lang tid tilbage. Når jeg nævner det, er det også kun som et kuriosum, fordi det var, før vi fik det overformyndertier, vi nu har haft siden 1868.

Men hvorfor har man nu rejst kritik mod det overformyndertier, som i øjeblikket bestyrer umyndiges midler og båndlagte midler? For det første fordi overformyndertiet til de mange, som har deres penge anbragt som massebestyrede midler, kun giver en rente på 4 pct. Når renteniveauet i dag ligger oppe på 8-9-10 pct. for obligationer — måske højere endnu — er det jo helt klart, at det er meget utilfredsstillende for de pågældende kun at få 4 pct. i rente.

For det andet fordi man i mange tilfælde har vanskelighed ved at få frigivet penge fra overformyndertiet; det gælder specielt, for så vidt angår båndlagte midler. Jeg kan nævne et tilfælde, jeg har været ude for. Det drejede sig om en 80-årig mand, som havde et beløb på 10.000 kr. båndlagt. Pengene var anbragt som massebestyrede midler, og han ønskede at få dem udbetalt dels for at disponere over dem, dels for at få en bedre forrentning af dem. Man gav afslag på ansøgningen om frigivelse, men det blev dog tilladt, at pengene blev anbragt i obligationer. Der er mange sådanne tilfælde, hvor vanskeligheder ved at få frigivet beløbene har bevirket, at der er rejst kritik mod overformyndertiet.

Endelig er der også spørgsmålet om omplaceringer og vanskelighederne ved at få den ene form for værdipapirer placeret i en anden form for værdipapirer. Man må derfor rejse det spørgsmål, om overformyndertiet i sin nuværende form i virkeligheden ikke har overlevet sig selv.

Når den højtærede justitsminister i sin fremsættelse taler om de sociale hensyn vedrørende disse midler — ja, så må man vel sige, at de sociale hensyn, som man nævner i forbindelse med den rente, der blev givet under krigen og kort tid efter krigen, jo stadig gør sig gældende, nemlig for dem, som har deres penge i overformyndertiet, og som altså kun får denne beskedne rente på 4 pct., medens de, hvis de havde haft pengene til fri rådighed, ville have kunnet få en langt højere rente. Det er jo sådan i øjeblikket, at man må regne med, at denne rente på 4 pct. i

[Ib Thyregod.]

virkeligheden spises helt op gennem inflationen, at der på grund af den kroneforringelse, som samtidig finder sted, reelt ikke bliver noget tilovers for den pågældende. Overformynderiet som den umyndiges beskytter har derfor i virkeligheden overlevet sig selv, og jeg tror, man skal væk fra disse beskyttelsessynspunkter og sociale synspunkter og anlægge også forretningsmæssige synspunkter, når det gælder placeringen af disse penge, til fordel for både de umyndige og dem, som har båndlagte midler.

Det, der jo er det interessante, når man ser på overformynderiets virksomhed, er, at selv om der i øjeblikket kun gives en rente på 4 pct. for almindelige midler, giver overformynderiet alligevel et væsentligt underskud og har gjort det gennem en række år. Det begrundes så med, at man jo har givet 4 pct. også i en periode, hvor man i virkeligheden ikke havde en indtægt på 4 pct., men i den forbindelse kan det spørgsmål rejses: er det virkelig rimeligt, at man giver en anden rente end den, man selv får?

Konsekvenserne heraf viser sig jo nu, hvor man altså burde få en højere rente, men alligevel kun kan udbetale disse 4 pct. Jeg tror da heller ikke, at de obligationer, som er købt i krigens tid til høje kurser, er hele forklaringen på, at det er gået, som det er; jeg tror simpelt hen, at der ikke fra overformynderiets side er disponeret med den smidighed, som andre pengeinstitutter ville have gjort.

Hvis man derfor skal se på løsningen af spørgsmålet vedrørende overformynderiet, rejser der sig forskellige muligheder, og det er dem, man har peget på i udvalgsbetænkningen: enten at bevare overformynderiet, ganske som det er, men foretage en rekonstruktion ved statens hjælp, således at man fremover skulle kunne få bedre muligheder, eller at begrænse overformynderiet til kun at omfatte umyndiges midler, det vil sige udskille båndlagte midler og forskellige andre ting fra overformynderiet

Den tredje løsning, som justitsministeren har foreslået, er den, at man begrænser overformynderiets område, men samtidig lader det blive en statsinstitution; det skal altså ikke fortsætte som nu, men

være en egentlig statsinstitution, således at de penge, der indbetales i kontante midler og værdipapirer, indgår i statskassen og i statens beholdning af værdipapirer.

Endelig er der jo også den fjerde mulighed, nemlig nedlæggelse af overformynderiet. Jeg skal ikke lægge skjul på, at der inden for venstres gruppe er i høj grad sympati for helt at nedlægge overformynderiet og lægge de opgaver, overformynderiet har haft, ud til de lokale pengeinstitutter, både for så vidt angår båndlagt arv og for så vidt angår umyndiges midler.

Man må nemlig huske på, at hvis man nøjes med den begrænsede løsning — hvad enten overformynderiet bliver en egentlig statsinstitution eller fortsætter som nu — betyder det, at man udskiller den båndlagte kapital og bevarer de umyndiges midler, kun dette, at underskuddet i virkeligheden vil fortsætte, for det har nemlig vist sig, at det er forvaltningen af umyndiges midler, der har givet det underskud, vi i dag har.

Udgifterne ved nedlæggelse eller delvis nedlæggelse af overformynderiet og udgifterne ved fortsættelse af overformynderiet under en eller anden form er tilsyneladende nogenlunde de samme, et sted mellem 30 og 40 mill. kr.

I den forbindelse kan det nævnes, at en af de væsentlige udgiftsposter er udgifterne ved at foretage pensionering af en række tjenestemænd eller ved at sætte disse på ventepenge i en vis periode. Dette spørgsmål er nævnt i betænkningen på side 51, hvor der henvises til tjenestemandsløven; men det siges, at der er visse muligheder for at omplacere disse tjenestemænd inden for andre grene af statsadministrationen.

Det er et spørgsmål, om man ikke burde se på, om de nuværende bestemmelser og regler for tjenestemænd virker rimeligt, for det ville dog være naturligt at give en række af de tjenestemænd, som har arbejdet inden for overformynderiet, en anden form for beskæftigelse inden for staten af lignende art, f. eks. inden for hypotekbanker eller anden virksomhed, hvor der administreres ud fra lignende synspunkter som i overformynderiet. Jeg tror i virkeligheden, at den rationelle løsning på disse spørgsmål må blive at gå ind for en egentlig nedlæggelse af overformynderiet.

[Ib Thyregod.]

Dette spørgsmål har også været omtalt i betænkningen, hvor man har været inde på det synspunkt, at det budget for et begrænset overformyndieriet, som er lagt, vistnok ikke kan holde. Et af mindretallene er inde på disse synspunkter, og jeg tror, situationen må blive den, at hvis man viderefører en begrænsning af overformyndieriet, for så vidt angår umyndiges midler, vil det kun medføre stadige underskud også i de kommende år.

Dertil kommer, at det spørgsmål kan rejses: når man nu kan lægge båndlagte midler, som dog også er særligt betroede midler, ud til lokale pengeinstitutter, hvorfor så ikke også lægge umyndiges midler ud? Begyndelsen er allerede gjort, idet man har anerkendt forskellige pengeinstitutter i så henseende, og der kan naturligvis altid rejses det spørgsmål, om alle pengeinstitutter skal have en sådan bemyndigelse eller kun visse godkendte pengeinstitutter. Det sidste kan måske nok være rimeligt; men hvis dette er tilfældet, kan jeg ikke se, at der skulle være nogen som helst form for risiko for de umyndige ved en sådan ordning, som vel også ud fra et økonomisk synspunkt må tilfredsstillende dem bedre end den løsning, de hidtil har kendt, nemlig bestyrelsen inden for overformyndieriet.

Det nævnes i betænkningen og også i lovforslaget, at legaterne skal ud til de lokale pengeinstitutter; dér er endelig det spørgsmål, om man kan sige, det er et indgreb i legatfundatserne. Spørgsmålet er behandlet i betænkningen, og jeg må være enig i det, der siges her; jeg mener, det må være rimeligt og lovligt at gennemføre en sådan lovgivning, at man går væk fra overformyndieriet og lægger disse legaters administration ud til forskellige pengeinstitutter.

I det hele taget kan man vel sige, for så vidt angår legater, at det har jo vist sig, at mange af disse legater i høj grad er blevet decimeret ved den administration, de har været genstand for, ligegyldigt hvor

de er administreret. Det har været meget almindeligt, at man i legatfundatser tidligere har skrevet, at midlerne skulle bestyres efter reglerne for umyndiges midler el. lign.; det har nok betydet, at de for så vidt har været sikre papirer, men det har på den anden side også betydet, at efterhånden som inflationen gik videre, blev både legatformuerne og legatydelseerne mindre og mindre. Vi kender det fra universitetet, hvor en række legater efterhånden er blevet så små, at de intet virkeligt formål har for de studenter, som skal søge dem. Man har derfor inden for universitets-kredse diskuteret spørgsmålet om centralisering af disse legater — et spørgsmål, som vel også stadig kan siges at være aktuelt — men det viser jo klart, at disse legatfundatser ikke har virket tilfredsstillende gennem de regler, der har været gældende.

Dette fører over i det andet spørgsmål, nemlig spørgsmålet om de umyndiges midler, og man må naturligvis hilse med tilfredshed, at justitsministeren her har foreslået, at de aktiver, hvori umyndiges midler kan anbringes, bliver udvidet. Det skal nu ikke længere være alene kreditforenings- og statsobligationer, man kan anbringe midlerne i; efter lovforslaget skal også hypotekforeningsobligationer og visse andre obligationer, f. eks. i Byggeriets Realkreditfond og Provinsbankernes Reallånefond, kunne anvendes til anbringelse af umyndiges midler. Men spørgsmålet er, om man ikke skal gå videre i bestræbelserne for at gøre disse midler noget mere værdisikre.

Gennem pensionskasselovgivningen har man jo været inde på dette synspunkt, og for nogle år siden gennemførtes der en lovgivning, som medførte, at pensionskasser i øjeblikket kan anbringe en del af deres penge i aktier eller i investeringsforeninger, der ejer aktier. De kan anbringe 15 pct. af deres midler heri; dog er der begrænsninger med hensyn til, i hvilket omfang de kan have aktier i de enkelte selskaber. Hvorfor skal alene pensionskasser have denne mulighed? Hvorfor skal ikke også umyndige have

[Ih Thyregod.]

mulighed for i et vist begrænset omfang at beskytte sig mod inflationen?

I det hele taget kan man jo sige, at inflationen har været en af hovedårsagerne til, at vi er kommet i den situation, som vi er i med hensyn til overformynderiet. Men der er også en anden årsag, og det er den administration, der, som man kan læse af betænkningen, har fundet sted i overformynderiet, idet den faste rente på de 4 pct. uden hensyn til indtægterne har bevirket, at overformynderiet er kommet i denne ubehagelige situation, og navnlig altså at de forskellige ejere af båndlagte kapitaler eller umyndiges kapitaler er kommet i denne situation.

Jeg tror derfor, at den eneste rationelle løsning i virkeligheden går i retning af at finde frem til en ordning, således at man kan komme væk fra overformynderiet, finde frem til en nedlæggelse af det og en afvikling af det, således at midlerne går over til de lokale pengeinstitutter.

Ud over de to lovforslag vedrørende overformynderiet og de umyndiges midler er der to andre lovforslag til behandling her i dag, men det drejer sig i virkeligheden kun om enkeltheder, set i forhold til de to førstnævnte forslag, og jeg skal ikke omtale dem nærmere her ved første behandling.

Jeg skal alt i alt tilsige mit partis velvillige medvirken ved behandlingen af disse lovforslag i udvalg.

Langkilde: Der ligger jo 2½ års udvalgsarbejde og godt og vel et års ministerielle overvejelser bag de her foreliggende lovforslag. Det er klart, at de seks dage, som har været indrømmet partierne i det høje ting til en principiel stillingtagen ved første behandling, kun rummer mulighed for en foreløbig stillingtagen. Først gennem udvalgsarbejdet, som må forudsættes at blive grundigt, vil det være muligt at tage endelig stilling til de mange problemer, som rejses gennem lovforslagene.

Problemet om overformynderiets ophævelse eller dets fortsættelse med det hidtidige eller med et indskrænket arbejdsområde stammer jo i et vist omfang fra den politik, som førtes af overformynderiet i årene 1940-1948. Man kan måske synes, at det var

uøndvendigt og måske også ubehageligt at grave i historien, men det er nok nødvendigt at gøre sig klart, hvorfor vi i dag er i den situation, at overformynderiet, hvad enten det skal fortsætte som hidtil eller i indskrænket skikkelse, eller det helt skal nedlægges, kræver en økonomisk støtte fra statskassen, som måske ligger omkring 30 mill. kr., måske over dette beløb, men i hvert fald ikke lavere.

I udvalgets betænkning omtales den politik, som førtes i perioden 1940-48, som — med et citat —

„bestemte, i en afgrænset periode foretagne dispositioner, hvis uhensigtsmæssighed nu står klart“.

Det er jo en yderst forsigtig karakteristik af det faktum, at man i denne periode ydede en højere rente af kontohavernes indestående, end man kunne opnå ved midlernes anbringelse. Dette var jo mildest talt uhensigtsmæssigt, og det førte til en voldsom stigning i det kontante indestående, endvidere til en forskydning fra anbringelse i pantebrevbreve til anbringelse i lavtforrentede kreditforeningsobligationer, som blev købt til en kurs nær pari.

Denne misere fører til, at overformynderiet kører med underskud, at reserverne svinder, og at en indgriben er nødvendig. Man kan selvfølgelig dertil føje, at den øvrige økonomiske udvikling i samfundet, som jo det høje ting og de skiftende regeringer har ansvaret for, nemlig den inflationspolitik, der er ført, også i høj grad er medvirkende. Man kan sige, at den situation, vi står i for overformynderiets vedkommende, klart er en frugt af den inflationspolitik, som ikke mindst det høje ting har et betydeligt ansvar for.

Det næste spørgsmål, som rejser sig, er, hvorfor den uheldige driftsmæssige udvikling, som jo er fortsat uændret gennem årene, ikke på et tidligere tidspunkt har foranlediget indgreb, som måske kunne have rettet stillingen op. De ændringer, som fandt sted ved overformynderiloven af 1950, var, uagtet man, som det fremgår af justitsministerens bemærkninger til lovforslaget i 1950, var klar over situationen, ganske utilstrækkelige til imødegåelse af vanskelighederne. Det synes nærmest at have været ønsket om en vis simplificering af admini-

[Langkilde.]

strationen i overformynderiet med henblik på besparelser, man sigtede på med den lov, der kom i 1950.

På andre punkter, hvor loven blandede sig i spørgsmålet om indtægterne, gik man klart ikke vidt nok, f. eks. med hensyn til reglen om 2 pct.s provision ved udlån. Jeg må erkende, at jeg ikke forstår, at denne regel fortsat eksisterer, at man ikke fra ministeriets side har taget spørgsmålet op om en smidigere regel med hensyn til provision ved udlån, når man ved, hvordan udviklingen har været med hensyn til sparekassers og andre institutioners udlån mod sikkerhed i fast ejendom.

Det fremgår af udvalgets betænkning, at den nuværende overformynder i april 1956 over for justitsministeriet stillede vidtgående forslag, som i forbindelse med yderligere besparelser måske kunne have ført til, at situationen var blevet rettet op, og som vel bl. a. ville have ført bort fra den uholdbare situation, som vi stadig er i, nemlig at kontohaverne ikke får mere end 4 pct. i rente af deres kontantmidler på et tidspunkt, da sparekasserenten og pengeinstitutternes indlånsrente i øvrigt ligger langt derover. Det er et spørgsmål, om det overhovedet på nogen måde kan forsvares, at man har ladet umyndiges midler, som indestod kontant, forrente på den måde, som man har gjort. Men justitsministeriet afviste i februar 1958, altså efter 1¾ års overvejelser, disse forslag og pålagde overformynderiet at foretage kraftige besparelser ved rationalisering. Situationen kunne ikke reddes ved besparelser — det er jo ikke så forfærdelig mange forretningsdrivende organisationer, der kan leve alene af at spare — og trods disse besparelsers gennemførelse måtte man i 1962 erkende situationens alvor, og man nedsatte så dette udvalg, som afgav betænkning i 1964. Det tør vel siges, at den udvikling på renteområdet og med hensyn til lønninger og andre driftsudgifter, som er sket siden udvalgets nedsættelse, og siden det den 6. juli 1964 afgav betænkning, ikke har forbedret situationen, men alvorligt forværret den.

Den højtærede ministers forslag om i det væsentlige at indskrænke overformynderiets virksomhed til bestyrelse af umyndiges midler har en betydelig sympati i vor gruppe.

Selvfølgelig kan der argumenteres for en fordeling af de umyndiges midler på private, dertil godkendte pengeinstitutter, og en sådan løsning kan vel ikke fuldstændig afvises, men det synspunkt, som ofte anføres — det har nu ikke været fremhævet her i dag — at disse penge må tilbage til provinsen og ikke anbringes i København, holder jo ikke stik; det ville være et vældigt populært angrebspunkt, hvis det var tilfældet, men der er intet grundlag for denne betragtning. Det er vel også spørgsmålet, om man ikke ville risikere for meget ved en spredning, om ikke hensynet til de umyndiges midlers sikkerhed her må være afgørende. Endelig er der hensynet til den administration, som tilsynet uvægerlig vil kræve, hvis der sker en sådan spredning af disse midler. Mon ikke, det netop var med henblik herpå, man i sin tid, i 1868, samlede de da eksisterende overformynderier i det københavnske?

Hvad angår de båndlagte midler og legatkapitalerne, foreslår den højtærede minister, at disse afgives til de private pengeinstitutter, og dette skal ske over en 3-årig periode. Det er vel rigtigt, at man afgiver disse midler nu. Slaget om dem blev jo for overformynderiets vedkommende tabt ved arveloven af 1963. Jeg synes imidlertid ikke, at det farvel, som man efter den højtærede ministers bemærkninger vil tage med disse midler, er helt pænt. Medens det forudsættes, at de umyndiges tilgodehavender fra lovens ikrafttræden skal forrentes med den rente, som de private pengeinstitutter yder, så vil man ikke forhøje renten af de båndlagte midler i tiden indtil overførslen, som altså skal foregå over 3 år, og som måske varer endnu længere — ministeren er jo inde på i sin fremsættelse, at det måske ikke kan klares med det nuværende personale. Det vil altså siges, at den kontohaver — vi kan kalde ham A — hvis midler overføres det første år, kan investere sine nu overførte midler til 8-10 pct., som markedsrenten er, medens kontohaveren Y — vi forudsætter, man går frem i alfabetisk orden; der kan være andre muligheder — som først det sidste år får sine midler overført, må gå og vansmægte med de 4 pct., han får i overformynderiet. En sådan ulige behandling af ensartede tilfælde kan vi vist ikke etablere; jeg vil spørge den højtærede

[Langkilde.]

minister, om han ikke er enig i, at en sådan ordning næppe kan anses for holdbar. Jeg tror også, den ville give ombudsmanden et vældig forøget arbejde.

Den højtærede ministers lovforslag går i modsætning til udvalgets ud på en nedlæggelse af overformynderiet som selvstændig institution. Argumentationen herfor i bemærkningerne må forekomme noget svag, påfaldende svag. Det synspunkt, som i denne forbindelse synes mest nærliggende, nemlig at man ved en nedlæggelse som selvstændig illusion — jeg mener institution — næppe kan se, i hvilket omfang virksomheden i fremtiden drives med tab eller gevinst, er ikke fremhævet i ministerens bemærkninger; men det er vel netop spørgsmålet, om det ikke er rigtigst, at institutionen opretholdes, og at man har en revisionsbestemmelse i loven, som gør det muligt for folkettingen efter f. eks. 5 eller 10 års forløb på ny at underkaste institutionens forhold en drøftelse. Jeg kan ikke se, at en inddragelse af overformynderiet som en almindelig statsinstitution i realiteten vil gøre nogen forskel i økonomisk henseende, ikke nogen betydelig forskel, og vil den højtærede minister fastholde denne ordning, må vi overveje vor stilling; for det er vel spørgsmålet, om en fuldstændig nedlæggelse da ikke vil være naturlig.

Vedrørende den fremtidige stilling for det personale, som er knyttet til overformynderiet, vil jeg blot gøre nogle enkelte bemærkninger, da hele spørgsmålet har spillet en vældig rolle i de overvejelser, der er gået forud for fremsættelsen af forslaget. Den højtærede minister er, som det fremgår af fremsættelsen, klar over, at det vil være tvivlsomt, om arbejdet med afgivelsen af de båndlagte midler kan klares af det personale, som er tilbage i dag. Hvordan har den højtærede minister tænkt sig at klare dette problem? Hvilke muligheder er der for at skaffe mere arbejdskraft og for at holde på den nuværende? Den politik, som har været ført over for det nuværende personale i årene siden 1962, er næppe et eksempel på, hvordan man skaber de bedste forhold på arbejdspladsen, hvad der jo ellers, som det fremgik af gårdsdagens debat her i det høje ting, fra alle sider er enighed om at man bør fremme, men jeg

mener, at personaleproblemerne må være egnede til en nærmere drøftelse i udvalget.

Jeg skal ikke sige meget om de andre lovforslag, som til dels hænger sammen med hovedspørgsmålet, blot vedrørende lovforslaget om anbringelse af umyndiges midler sige, at vi er enige i den ordning, som nu foreslås, og som indebærer en udvidelse af mulighederne for anbringelse. Der er på dette punkt og på andre punkter en række enkeltproblemer, som vi gerne vil drøfte i udvalget. Således vil jeg nævne retningslinjerne for udøvelsen af den dispensationsbeføjelse, som er hjemlet i § 5 i lovforslaget om anbringelse af umyndiges midler.

Vi vil være med til at underkaste de foreliggende lovforslag en indgående og grundig behandling i udvalget. Vi er klar over, at der ønskes opnået en ordning, således at loven kan træde i kraft den 1. april 1966; men vi pointerer, at der må være den fornødne tid til et grundigt udvalgsarbejde.

A. C. Normann: Jeg kunne tænke mig, at der ude omkring i befolkningen i vide kredse måtte råde den opfattelse, at overformynderiet her i landet må være en overmåde rig institution med en meget fornem økonomi, da man nu i så lange tider har nøjedes med at forrente kontohavernes indskud med noget, som har ligget på under det halve af markedsrenten, når vi tænker på obligationer. Men det er altså modsat, og nu er forklaringen givet i bemærkningerne, selv om denne forklaring jo kan forudses ikke at ville tilfredsstille kontohaverne eller disses værger.

Den bestående tilstand har meget længe været følt, tror jeg, som en urimelig behandling af en befolkningsgruppe, der ikke kunne varetage sine egne interesser, og som det synes at vi har givet en for dårlig beskyttelse fra samfundets side. Vi nærer i det radikale venstre det ønske, at den foreslåede reform må blive en sådan, at den ikke alene sparer staten for udgifter i forbindelse med garantiforpligtelser eller i det mindste letter statens byrder, men også stiller kontohaverne bedre end hidtil; det må da vist være rimeligt at forlange, at kontohaverne ikke skal nøjes med 40 pct. af, hvad andre opnår af kapitalafkastning.

[A. C. Normann.]

Det synes mig også noget ubilligt, at de senest tilkomne kontohavere, dem, der har fået indsat deres penge ved deres værgers eller testatorers foranstaltning nu i den senere tid, så stærkt og uforskyldt kommer til at bøde for, at man måske tidligere har betalt for høj en rente i forhold til den da gældende markedsrente. Men dette skal ikke opfattes som en kritik af administrationen af overformyndieriet; jeg er ikke i stand til at vurdere, om en sådan kritik ville være berettiget. Det er nu den tilstand, vi har arbejdet under, og som vi måske har slået os tilfreds med lovlig længe.

Nu spiller naturligvis også hensynet til statens byrde en vigtig rolle, og hvis staten skal overtage overformyndieriet, er det jo rigtigt, at det sker på et tidspunkt, hvor dettes aktiver er så gode, at den sten, som staten skal bære, ikke bliver for tung. Selve spørgsmålet om, hvorvidt staten skal overtage overformyndieriets funktioner eller dog en del af disse, vil jeg formentlig foretrække ikke at tage endelig stilling til — jeg forstod, at heller ikke de øvrige ordførere gjorde det — forud for udvalgsarbejdet, men vi vil behandle lovforslaget ud fra en velvillig og saglig indstilling.

Om man skal lade midlerne slet og ret indgå i statskassen, eller om der skal oprettes en form for separat anbringelse af dem, vil vi gerne drøfte nærmere og ligeledes tanken om, i hvilken udstrækning man i den forbindelse kan gøre brug af de private pengeinstitutter. Vi vil også gerne være med til at se nøjere på spørgsmålet om midlernes bestyrelse i tilfælde af, at staten overtager det forretningsområde, som lovforslaget forudsætter.

Om lovforslaget vedrørende ændringer i myndighedsloven har jeg her ved første behandling kun den bemærkning at gøre, at jeg er en smule betænkelig ved lovforslagets § 1, nr. 5, for så vidt angår den bestemmelse, hvorefter bestyrelsen af formuen i tilfælde af, at værgemålet af en eller anden grund fratages den væрге, som en arvelander eller gavegiver har indsat f. eks. i sit testamente, skal overgå til den faste væрге. Jeg vil gerne først have klaret, om der ikke forekommer eller kan tænkes situationer, hvor testator havde tilsigtet en anden formuebestyrelse end den faste værges og

måske netop ikke ville have kunnet stille sig tilfreds med en sådan ordning.

Hvad angår lovforslaget om anbringelse af umyndiges midler, er vi tilfreds med, at man fortsat respekterer gavegiveres og testatorers ret til at bestemme, i hvilke formuegoder og under hvilken forvaltning midlerne skal anbringes — jeg tænker her på de tilfælde, hvor der ikke er tale om tvangsarv. Men mon man ikke kunne strække sig videre med hensyn til de obligationer og værdipapirer, i hvilke umyndiges midler kan anbringes, bl. a. i den hensigt at opnå en højere forrentning? Dette spørgsmål og spørgsmålet om vurdering i tilfælde af anbringelse i fast ejendom og en række andre detaljer egner sig bedst for en drøftelse i udvalget.

Poul Dam: Efter de mange bemærkninger, der er fremsat af de ærede tidligere talere, er der næppe for mig grund til at gøre mit indlæg særlig langt.

Det forekommer mig helt klart, som det ærede medlem hr. Langkilde sagde, at det ikke kan lade sig gøre at tage endelig stilling til denne sag ved en førstebehandling, hvor vi har haft forholdsvis kort tid til forberedelsen. Især når vi ved, at et sagkyndigt udvalg har haft 2½ år og derefter det ikke mindre sagkyndige justitsministerium 1 år til at arbejde med tingene, indebærer den korte tid, vi har haft til forberedelsen, jo egentlig en meget beundringsværdig tillid til folketingsmedlemmernes evne til at tage stilling til en sag. Men i udvalgsarbejdet, som formodentlig bliver både grundigt og langstrakt, vil der være mulighed for at tage mange af de spørgsmål op, som har været rejst.

Vi er fra vor side enige i, at det kan være en rigtig idé at fortsætte med den stadig fremadskridende afvikling af fortidens skuffesystem med de mange selvstændige institutioner, og vi synes, at det kan være rimeligt — men vi forbeholder os vor stilling — at staten skal overtage overformyndieriets virksomhed, formue og forpligtelser og alt, hvad dertil hører.

Vi er på forhånd ikke særlig positive over for tanken om, at alle de båndlagte midler og legatmidler skal overflyttes til pengeinstitutternes forvaltning. Vi har i almindelighed en forestilling om, at sådanne opgaver

[Poul Dam.]

er offentlige opgaver og bør varetages af det offentlige og ikke af private pengeinstitutter.

Hvad angår de andre lovforslag, skal jeg bare sige én ting vedrørende lovforslaget om ændringer i myndighedsloven. Det er ganske vist kun en detalje, det gælder, men det er næsten den eneste detalje, der findes i det pågældende lovforslag, så måske må jeg nævne den; det er afskaffelsen af ordet „pupilaautoriteterne“. Jeg er af mentalhygiejniske grunde betænkelig ved det. Jeg husker i hvert fald meget tydeligt fra min egen studietid, at under studiet af borgerlig ret gav det en betydelig selvfølelse, at man her fik præsenteret et ord, som andre dødelige ikke forstod; det vil nu for fremtiden komme til at mangle, og det kan måske vanskeliggøre starten på dette meget vanskelige studieområde.

Vi tilsiger velvillig behandling af lovforslagene i et udvalg.

Johan Asmussen: Som det har været antydet af et par af de tidligere ordførere, er et kompleks af lovforslag som dette jo i virkeligheden en sag, som folketingets medlemmer burde have væsentlig længere tid til at sætte sig ind i og forberede sig på, end vi har fået her, jeg havde nær sagt: end vi nu igen har fået her; det er i virkeligheden for hårde vilkår.

Når man på professionens vegne i over 30 år har haft at gøre med overformynderiet og ved, hvordan befolkningen betragter overformynderiet som en af de mest hæderkronede institutioner her i landet og vel også i nogle tilfælde, som overformynderen har antydet det i betænkningen, ligefrem har omfattet og omfatter overformynderiet med en form for følelse, så giver det jo lidt af et gib i en, når man står over for tanken om nedlæggelse af denne gamle institution. Det er nu ikke, fordi man ikke selv har kunnet komme på den tanke, for samtidig med at man har konstateret den veneration, som de kontohavere, man har samarbejdet med, og hvis interesser man skulle varetage, har haft for institutionen, har man jo også haft forståelse for den jammer, det har været, at de igennem alle disse år har måttet nøjes med en væsentlig ringere forrentning af deres kapital, end andre har kunnet få

udenfor, og ofte har man stået over for en komplet mangel på forståelse af, at det kunne være sådan, og det har såmænd været svært nok at forklare dem det.

Derfor er det ikke så vanskeligt at følge med i den tanke, som jo har været fremme, om en fuldstændig nedlæggelse af overformynderiet. Jeg har også bemærket, at både Danske Bankers Fællesrepræsentation og Sparekasseforeningen og Advokatrådet er gået ind for en fuldstændig nedlæggelse. Desværre har man ikke i den i øvrigt fremragende betænkning gengivet indholdet af udtalelserne fra disse institutioner; jeg går ud fra, at de vil komme frem under udvalgsarbejdet, og da de jo så vil komme til at foreligge i skriftlig form, vil selv jeg kunne få glæde af at se, hvad det egentlig er, disse institutioner har støttet sig på.

Vi er jo ikke mindst fra mit partis side særdeles sympatisk stemt over for forenklede love, korte og klare love — det er vi vel alle her i det høje ting — og i den retning, må jeg sige, er de foreliggende lovforslag, ikke mindst lovforslaget om selve overformynderiet, jo forbilledlige. Men jeg tror nu også, man kan komme for langt i retning af forenkling; jeg tror, at man har skåret tingene for langt ned og forenklet og forkortet det hele en tand mere, end det vistnok kan tåle — hvis man altså ikke vil gå så vidt som netop til en nedlæggelse, hvilket muligvis kunne udtrykkes endnu kortere.

Heller ikke fra vort partis side skal der tages nogen helt endelig stilling til lovforslaget om overformynderiet, heller ikke til tanken om en eventuel nedlæggelse. Vi har rent principielt megen sympati for, at man eventuelt helt skulle nedlægge overformynderiet, og vi går ud fra, at også den mulighed vil blive drøftet under udvalgsarbejdet. I hvert fald kan vi i høj grad gå med til, at man foretager den indskrænkning i arbejdsområdet, at alle de båndlagte midler kommer ud, så kun de umyndiges midler bliver tilbage; det er vi i hvert tilfælde enige i; det synes vi er nødvendigt.

Når man så skal overveje spørgsmålet, om der i det hele taget er grund til at bevare en centraliseret institution af hensyn til varetagelsen af de umyndiges midler, så er jeg klar over, at der kan anføres meget for og imod, og at der må komme en større argumentation vedrørende dette problem

[Johan Asmussen.]

frem i udvalgsarbejdet. Vi er som sagt principielt mest tilbøjelige til at have sympati for, at en sådan institution kan undværes; men jeg skal ikke nægte, at jeg kan se, der er noget sagligt berettiget i de argumenter, som i udvalgsbetænkningen er fremført til støtte for en fortsat centralisering, navnlig af hensyn til kontrollen med de umyndiges midler på alle de stadier, hvor der er tale om kontrol. Der kan være noget sagligt berettiget i det, men dermed er jeg ikke helt overbevist om, at det er så afgørende, at man ikke alligevel kan undvære institutionen. Jeg har også lagt mærke til, hvad den ærede socialdemokratiske ordfører delvis citerede, at man endog i betænkningen har sagt, at hvis man i dag skulle organisere forvaltningen af umyndiges midler på bar bund, ville man næppe foreslå opretholdelsen af et overformynderi. Det siges videre side 43 i betænkningen:

„En ordning, hvorefter bestyrelsen af disse midler blev henlagt til banker og sparekasser, kunne blive økonomisk betryggende og formentlig også tilrettelægges således, at den kunne fungere og muliggøre den fornødne kontrol fra det offentliges side.“

Altså, man har dog ment, at der alligevel var mulighed for en sådan kontrol, og jeg vil henstille, at man under udvalgsarbejdet overvejer dette nærmere og måske også overvejer, om man, hvis man også nedlægger overformynderiet, for så vidt angår umyndiges midler, så ikke kunne opnå det, som man sigter efter med hensyn til en centralisering af kontrollen, om man ikke kunne klare det ved hjælp af en slags centralkartotek lidt i stil med centralkartoteket for testamenter og ægtepagtsregisteret i justitsministeriet. Det kunne dog være, at man derigennem med en ganske begrænset administration kunne opnå det, som man nu altså mener man bør opretholde et helt overformynderi for. Jeg går ud fra, at argumenterne frem og tilbage om det spørgsmål yderligere vil blive drøftet med banker og sparekasser og med Advokatrådet. Jeg er ikke rigtig sikker på, at en egentlig drøftelse har fundet sted af alt det, der kan siges for og imod.

Nu vil altså den højtærede minister til forskel fra den konklusion, man kom til i

embedsmandsudvalget, gøre overformynderiet til en ren statsinstitution, sådan at det ikke mere skal være selvstændigt, og at der altså ikke mere skal stå i loven, som der stod tidligere, at dets midler ikke må sammenblandes med statskassens. Det kan vi fra mit partis side principielt ikke rigtig lide, og jeg må egentlig sige, at når der stadig ifølge loven og dens titel er noget, der hedder overformynderiet, er det jo i virkeligheden noget af en kulisser — for ikke at sige en potemkinkulisser. Det var næppe tilsigtet, men jeg lagde mærke til, at det ærede medlem hr. Langkilde kom med en fortalelse. I stedet for institution kom han før til at sige illusion, og jeg tror i grunden, at der er noget om det. I den form, man her har foreslået, bliver overformynderiet jo netop en illusion. Det bliver noget helt andet, end det har været før; og hvordan det så egentlig bliver med overformynderembedet o. s. v., det står der ikke noget om, som der gjorde tidligere. Jeg tror, det bliver en illusion.

Men jeg kan også godt se, hvorfor den højtærede minister har haft sympati for den form. I virkeligheden sker der jo det, at man camouflerer det underskud, som foreligger. Vi ved nu efterhånden, at ligegyldigt hvad der sker eller ikke sker med overformynderiet, så vil det koste en grusom masse penge, 30 mill. kr. eller 40 mill. kr. eller formodentlig endda noget mere; inden man bliver færdig, koster det penge på den ene eller den anden måde. Og så kan man selvfølgelig have den opfattelse, at det er aldrig så rart at se sådan nogle store grimme tal; navnlig når de hedder underskud på papiret eller i en lov, er det ligesom lidt mere diskret, at det hele bliver camoufleret ind i statskassen og stillet op som en kulisser. Vi er betænkelige ved den form, og jeg kan forstå, at også flere af de andre ordførere har haft lignende tanker; jeg går ud fra, at man i udvalget vil interessere sig for den side af sagen.

Må jeg, hvad angår det, som jo er noget af det centrale i formålet, nemlig den fremtidige realistiske forenkling, slutte mig til det, som det ærede medlem hr. Langkilde sagde om forrentningen. Det er altid med blandede følelser, man, når man mener at have fundet et godt argument, hører en af de foregående talere rent ud sagt snupe

[Johan Asmussen.]

det for næsen af én; men alligevel glæder det mig, at det konservative folkepartis ordfører pegede på den mærkværdige bestemmelse i lovforslagets § 2 om, at forrentningen skal ske efter regler, der fastsættes af justitsministeren. Man må altså ned i bemærkningerne for at finde lidt om, hvad der er meningen, og dér hedder det jo, at det er hensigten, at de umyndiges midler straks skal forrentes med almindelig bankrente, medens de myndiges båndlagte midler fortsat skal nøjes med den lave rente på 4 pct. Jeg vil gerne give det ærede medlem hr. Langkildes bemærkninger herom en ekstra understregning. Jeg tror, det vil være meget vanskeligt at administrere bestemmelsen på en måde, så folk kan forstå det og kan finde nogen som helst retfærdighed i det.

For det første: hvorfor skal de umyndige have højere rente straks og de myndige vente i 3, 4, 5, og jeg gad vide, om det ikke endda bliver 6 år, inden det hele er forbi? Dernæst: i hvilken rækkefølge skal det ske? Skal det være i alfabetisk orden eller i den rækkefølge, hvori midlerne er indleveret? Det tror jeg bliver et meget vanskeligt og meget prekært problem. Så vidt jeg har forstået, er der ikke mindre end 11.000-12.000 konti i overformynderiet på båndlagte kapitaler, og jeg kan forestille mig, at det af rent tekniske grunde kan og må tage overordentlig lang tid, inden de er kommet ud af huset. Jeg vil også gøre opmærksom på, at de båndlagte kapitaler ejes ikke alene af yngre mennesker, men også af ældre mennesker, og mange af dem kan være døde eller må stadig sidde og suge på labben med de 4 pct., medens deres slægtninge og venner måske af en eller anden teknisk tilfældig grund får omtrent den dobbelte rente.

Det var selve lovforslaget om overformynderiet. Dér må vi altså i høj grad afventé, hvad der kommer ud af udvalgsbehandlingen, inden vi kan tage endelig stilling til det.

Må jeg gøre et par bemærkninger om lovforslaget om umyndiges midler. Det hedder jo forslag til lov om anbringelse af umyndiges midler m. v., for det handler jo også om andre midler end umyndiges. Dér vil man nu forlade ordningen med en

særskilt vurdering, den, der havde det hyggelige gamle navn magistratsvurderingen, og gå over til at lade 50 pct. af den ansatte ejendomsværdi være grundlaget. Jeg har nok bemærket, at den højtærede minister antyder, at man måske kunne tænke sig en noget anden grænse, og det vil formodentlig blive overvejet i udvalget, om man skal og kan gå en lille smule højere, for når man alene vil støtte sig på ejendomsværdien, bliver realiteten vel, at man kommer til en lavere grænse, end man ellers ville nå.

Nu har jeg ganske vist set, at den højtærede minister i bemærkningerne skriver, at hvis der i særlige tilfælde er behov for at gå ud over grænsen, kan der gives dispensation efter § 5. Det kan der måske, men i så fald synes jeg ikke § 5 er helt tilfredsstillende formuleret. I den står der, at ministeren kan tillade, at en umyndigs midler anbringes på anden måde end bestemt i denne lov; men denne anden måde må vel være anbringelse i fast ejendom eller noget andet. Jeg synes ikke rigtig, udtrykket dækker den mulighed, at man kan anbringe dem i fast ejendom, men på grundlag af en anden vurdering. Jeg vil henstille, at man eventuelt overvejer, om man skal give mulighed for, at folk, hvis de ønsker det, kan få lavet en særskilt vurdering, f. eks. efter reglerne i skifteloven. I øvrigt kunne det være interessant at få oplyst, hvordan forholdet hidtil har været mellem den særlige vurdering og ejendomsværdien.

Som jeg nævnte før, drejer lovforslaget sig jo ikke kun om umyndiges midler, men også om myndiges båndlagte midler og andre legatmidler. Herom siges det i § 6 som den principale hovedregel, at der skal gælde de samme regler for myndiges båndlagte midler som for umyndiges, men at justitsministeren dog kan bestemme, at sådanne midler kan anbringes på anden måde. Dette er jo ikke nogen dispensationsregel; det er vel også derfor, der ikke står „tillade“, men „bestemme“. Det er i virkeligheden en generel bemyndigelse til ministeren til at indføre helt andre regler end dem, der er fastsat som den generelle hovedregel i lovforslaget. Jeg vil dog sætte et spørgsmålstegn ved, om det er så heldigt

[Johan Asmussen.]

at give en så vidtgående bemyndigelse til ministeren. Jeg tror, man skulle skrive lidt mere om det direkte i loven.

Derefter har jeg en enkelt lovteknisk bemærkning, der gælder både overformyndilerilovforslaget og dette lovforslag om anbringelse af umyndiges midler m. v. I bemærkningerne har man flere steder, f. eks. til § 4 i sidstnævnte lovforslag, simpelt hen skrevet, at bestemmelsen svarer til udkastets paragraf det og det, og ikke et ord mere. Det synes jeg er en lidt uheldig teknik. Når lovudkastets bemærkninger har et realitetsindhold, synes jeg, at man i bemærkningerne til selve lovforslaget skal tage det op, som man mener stadig har interesse. Det kan ikke være meningen, at der senere skal foretages kildestudier for at finde ud af, hvad det egentlig er for motiver, man har haft til en paragraf.

Endelig endnu en lille ting: i bemærkningerne til § 8 i lovforslaget om umyndiges midlers anbringelse står der, at reglerne om „stedligt overformyndier“ er et færøsk særansliggende. Så slår man jo tilbage i lovforslagets § 8 for at se, hvad der står om udtrykket „stedligt overformyndier“, men det står der ikke et ord om; jeg synes, det er lidt mærkeligt, at man giver sig til at forklare et udtryk, som slet ikke er brugt i lovforslaget. Jeg forstår naturligvis godt, hvad det hele drejer sig om, men jeg synes, det er lidt ufuldkomment.

Ændringerne til arveloven har jeg ingen bemærkninger til bortset fra, at det jo altid er kedeligt et års tid eller to efter, at man har vedtaget navnlig et så omfattende lovkompleks som arveloven, at skulle pille ved det igen; men det er der vel ikke noget at gøre ved.

I lovforslaget om ændringer i myndighedsloven foreslår man i forbindelse med lovens § 51 en udtrykkelig bestemmelse om, at justitsministeren fastsætter, hvilke myndigheder der fører tilsyn med værgemålene. Det kan måske være meget praktisk; men

der forekommer mig at være noget ikke helt rigtigt ved en sådan sammenblanding af myndigheder. En af de myndigheder, der fører tilsyn, er som bekendt skifteretterne, og der er noget, der støder mig ved, at det er ministeriet, der, om jeg så må sige, kan udnævne en domstol — det er det jo trods alt — til at føre tilsyn. Jeg vil også her sige, at det måske var rigtigere, om det udtrykkelig stod i loven, hvad det er for myndigheder, der skal føre tilsyn.

Med disse meget forbeholdne bemærkninger, navnlig hvad angår hovedproblemet, overformyndieriets fremtid, kan jeg jo ikke tilsige velvillig deltagelse i udvalgsarbejdet; men jeg kan i hvert tilfælde sige, at jeg med interesse vil afvente det skriftlige materiale, som jeg forhåbentlig kan komme til at støtte mig til.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Efter de faldne udtalelser mener jeg, at jeg kan takke for velvillig behandling fra alle med undtagelse af den ærede sidste taler, som ikke udtrykte en sådan velvilje, men nøjedes med at udtrykke interesse. Det sidste er for så vidt også det vigtigste og det, jeg sætter størst pris på, for det, det kommer an på, er, om man virkelig går i dybden, og her jeg enig med de ærede ordførere, der har sagt, at disse lovforslag kræver en grundig udvalgsbehandling. Må jeg straks sige, at jeg gerne vil medvirke til, at denne udvalgsbehandling bliver så oplysende som muligt; bl. a. vil jeg gerne prøve på at fremskaffe det materiale, det ærede medlem hr. Johan Asmussen efterlyste, nemlig de udtalelser, som kommissionen har indhentet fra Advokatrådet og andre institutioner.

Det ærede medlem hr. Poul Dalsager kom med en bemærkning om, at de umyndiges midler jo skal forvaltes på den forretningsmæssigt bedste måde, og det kan jeg tilslutte mig. Men jeg vil gøre opmærksom på, at netop her, hvor det drejer sig om umyndiges midler, er der også et sikkerhedshensyn at tage — og det ved jeg at det ærede medlem er fuldstændig klar over.

[Justitsministeren.]

Jeg synes, dette er vigtigt at fastholde i betragtning af den diskussion, der i øvrigt har været om, hvorvidt overformynderiet helt skal ophæves, eller om en del skal bevares, altså om vi skal beholde de umyndiges og borteblevnes midler til forvaltning i en institution, som vi jo lige så godt kan blive ved med at kalde overformynderiet, men som jeg erkender ikke ligner det bestående overformynderi ret meget, især ikke efter lovforslaget, eftersom det, hvis lovforslaget vedtages, bliver en almindelig del af statskassen, en statsinstitution

Jeg synes altså, det er vigtigt at have for øje, at det er sikkerhedsmæssige hensyn, det gælder. For at disse sikkerhedsmæssige hensyn kan varetages, og for at man kan tage hensyn til dem, synes jeg, det må være vigtigt at opretholde en centraltilsynsmyndighed. Hvis man nedlagde overformynderiet totalt og henviste midlerne til forvaltning i pengeinstitutter rundt omkring i landet, måtte det vel naturligt blive de lokale skifteretter, der førte dette tilsyn. Det vil nok ikke blive mindre arbejdskrævende, og der ville jo nok også være en hel del afgørelser truffet af disse lokale institutioner, som ville blive indklaget — og måtte kunne indklages — for justitsministeriet. Det vil altså sige, at justitsministeriet måtte have et eller andet kontor til at modtage alle disse henvendelser — det er jo temmelig mange. Det drejer sig jo ikke alene om klager over den lokale tilsynsmyndigheds afgørelser, men også om en ændret anbringelse af midlerne, om frigivelse af midlerne. Overformynderiet har jo en betydelig korrespondance på dette område. Det er da også påpeget i betænkningen. Jeg er overbevist om, at den simpleste og billigste måde at få dette tilsyn varetaget på, er at opretholde en institution, som vi for min skyld kan kalde, hvad det skal være, men som jeg synes det vil være praktisk — også med den veneration, vi nu nærer for det gamle navn — at blive ved at kalde overformynderiet.

Det er mig magtpåliggende — også i anledning af de bemærkninger, der er fremsat bl. a. af det ærede medlem hr. Ib Thyregod og det ærede medlem hr. Langkilde, jeg tror også det ærede medlem hr. Johan Asmussen var inde på det — at få sagt, at vi lægger vægt

på, at der bliver givet det personale, som er i overformynderiet, de bedst mulige arbejdsvilkår i fremtiden. Vi er helt på det rene med, at det ikke har været nogen særlig behagelig arbejdsplads at være på i de senere år, hvor forandringerne har måttet overvejes.

Der bliver spurgt, hvad vi vil gøre, mens denne udflytning af midlerne skal finde sted. Det drejer sig jo om den væsentligste part af overformynderiets aktiver. Jeg kan oplyse, at de båndlagte midler og legatkapitalerne tilsammen andrager 667 mill. kr. og de umyndiges og de borteblevnes alene 268 mill. kr. Det er klart, at vi, mens denne udflytning finder sted, har brug for en stor arbejdsstyrke, og den arbejdsstyrke, der er der, er jo erfaren, den ved, hvad arbejdet kræver. Efterhånden som en del af disse midler afgives, vil den tilbageværende arbejdsbyrde jo blive mindre. Vi har dog sikret os for mere end 3 år, idet vi vel må frygte, at denne afgivelse ikke med sikkerhed kan nås på de 3 år, der er tale om.

Det er blevet sagt, bl. a. af det ærede medlem hr. Langkilde og det ærede medlem hr. Johan Asmussen, at lovforslaget byder på en forskelsbehandling med hensyn til forrentning, idet de umyndiges og borteblevnes midler straks skal forrentes med markedrenten, altså den rente, man kan få af pengene ved at sætte dem ind i et pengeinstitut, hvorimod der ikke vil blive givet den højere rente af de kapitaler, der skal afgives. På dette punkt har vi fulgt kommissionsbetænkningen. Hvorvidt denne forskelsbehandling er rimelig, kan man have forskellig mening om. Det er der altså også forskellig mening om, ser jeg. Grunden til at vi har ment at kunne forsvare denne fremgangsmåde, er imidlertid, at der netop for de båndlagte midlers og legatmidlernes vedkommende er mange kontohavere, der har nydt godt af overformynderiets høje rente under og lige efter krigen. Jeg erken- der dog, at det er ikke nogen stærk begrundelse. Måske vil det her i det høje folketing virke nok så stærkt, når jeg samtidig oplyser, at hvis vi skulle give den høje rente også af disse midler, ville det forøge overgangsudgifterne med ca. 2½ mill. kr. Endvidere er det helt klart, at en ophævelse af købebegrænsningerne for disse midler meget høj grad ville sænke afgivelsen ti-

[Justitsministeren.]

de private pengeinstitutter. Det er alt sammen hensyn, som jeg synes vejer så tungt, at vi har ment at måtte foreslå denne regel, men herom — og om andre enkeltheder i lovforslaget — er jeg naturligvis villig til at forhandle.

Det ærede medlem hr. Poul Dams begrundelse for, at vi skulle beholde ordet „pupil-autoriteterne“, tager jeg til efterretning. Det må så i udvalget overvejes, om den er stærk nok.

Det ærede medlem hr. Johan Asmussen brugte det udtryk, at vi camouflerer underskuddet ved at lade overformynderiet blive en del af staten og dens midler indgå i statskassen. Det lyder så ubehageligt i mine ører, for når man siger camouflere, er det, som om det røber en hensigt fra os til at skjule noget. Som det jo viser sig, er det i hvert fald ikke en hensigt, der er lykkedes. Vi har ikke undervurderet de ærede ordførere og har naturligvis været klar over, at de ville kunne se, at underskuddet ikke kommer åbent frem. Meningen er jo den, at de obligationsbeholdninger, som nu skal afgives, bliver liggende i statskassen blandt dens mange andre midler, indtil obligationerne udtrækkes. Vi håber da, at vi kan opnå, at de forøgede driftsudgifter, og altså det underskud, vi får på denne måde, og som vi har takseret til et par millioner kroner om året, i løbet af relativt kort tid vil forvandle sig til balance og efterhånden til overskud.

Så var det ærede medlem hr. Johan Asmussen inde på, at vi foreslår ejendoms-skyldvurderingen lagt til grund i stedet for som hidtil den særskilte magistratsvurdering. Ja, vi har ment, at det var den simpleste og vel at mærke den billigste ordning for de pågældende. Jeg er også villig til at forhandle om, hvorvidt der skal indføres en mere elastisk ordning, for jeg erkender, at sådan som det har udartet i de senere år, kan vurderingerne, lige efter at de er foretaget, være et meget sundt grundlag for belåning, men når der er gået nogle år, er de ikke slet så realistiske; vi har jo i løbet af de fire år — ja, nu er der gået fem — desværre oplevet nogle stigninger i værdierne, som gør, at grundlaget ikke længere er så realistisk. Men jeg skal gerne tage under overvejelse, om der kan indføres en smi-

digere ordning, især sådan at der, om det ønskes, kan holdes, naturligvis på den pågældendes bekostning, en speciel vurdering.

Hvad angår de forskellige udtryk og bemærkninger om den uheldige lovgivningsteknik, skal jeg naturligvis kigge nærmere på den. Jeg kan ikke være helt enig med det ærede medlem, specielt ikke i hans bemærkning om, at lovforslaget er for knapt affattet. Man må jo dog tænke på, at denne lov, overformynderiloven . . . (Johan Asmussen: Det har jeg ikke sagt!). Jo, det ærede medlem sagde, at her var vi vistnok gået over strengen, eller var det måske det ærede medlem hr. Langkilde — så har jeg husket fejl; men der blev sagt, at vi havde været for knappe i affattelsen. Man må tænke på, at disse love først og fremmest bruges af advokater, som vi jo ved kan læse indenad, og af banker og sparekasser, som vi også håber på og ved kan læse indenad.

Jeg takker for modtagelsen af lovforslagene.

Poul Dalsager: Hvis jeg forstod det ærede medlem hr. Langkilde ret, var han nærmest tilbøjelig til at mene, at man skulle videreføre overformynderiet med dets nuværende område og nærmest også i dets nuværende skikkelse. Det ville jo betyde, at der tilførtes overformynderiet ret væsentlige midler fra statens side; det måtte vi jo i den givne situation naturligvis også affinde os med. Men jeg vil da gerne slå fast, at så må det også være nødvendigt, at der oprettes det tilsynsråd, som man har været inde på i betænkningen, bestående af folk, som har godt kendskab til anbringelse af penge og den slags, så vi ikke igen kommer ud for, at uheldige økonomiske dispositioner fra overformynderiets side ikke alene koster de mennesker penge, som har deres formue under administration af overformynderiet, men også koster staten penge.

Ib Thyregod: Det ærede medlem hr. Poul Dalsager var i sit første indlæg inde på spørgsmålet om den bygning, som overformynderiet ligger i. Den er jo vurderet til 16½ mill. kr. af kreditforeningsdirektør Enrico Hansen, og spørgsmålet var, om den ikke skulle sælges. Jeg vil sige, at hvis man f. eks. går den vej, at man ophæver overformynderiet, så er der da den mulighed,

[Ib Thyregod.]

at bygningen kan anvendes til administration for staten. I øjeblikket ligger statens administration jo en 30-40 forskellige steder i byen, og kan man centralisere dette noget mere, er det dog vel også et rimeligt formål.

I øvrigt vil jeg gerne gøre nogle enkelte bemærkninger til den højtærede justitsminister. Se, hvis man går ind for tanken om at ophæve overformynderiet, både for så vidt angår spørgsmålet om båndlagte midler — altså ikke alene begrænset — og også umyndiges midler, så bør man efter min opfattelse ikke lade sig holde tilbage af venerationssynspunkter eller lignende. Den højtærede justitsminister sagde, at det, der skete efter hans forslag, var jo, at man i og for sig bevarede navnet af veneration, men i virkeligheden blev det jo en statsinstitution eller måske ligefrem statskassen, der var tale om. Derfor mener jeg, at det for så vidt dækker det, som er realiteten i ministerens forslag, at man i og for sig også ad denne vej i virkeligheden afskaffer overformynderiet, ophæver overformynderiet, men blot lader det gå ind under statens virksomhed, og derfor mener jeg, det må være rigtigere, at man i stedet for at lade staten påtage sig nye opgaver, som kan løses på privat initiativ, lader dette komme ud til de private pengeinstitutter.

Ud over de bemærkninger, som findes side 43 i betænkningen, og som allerede er citeret, vil jeg henvise til bemærkningerne side 39 og vil gerne have lov til at citere et ganske kort afsnit derfra; det siges nemlig her, at i 1868 var tilliden til de private pengeinstitutters soliditet ikke så stor, men derefter siger man:

„Siden da er tilliden til banker og sparekasser imidlertid blevet væsentligt styrket. Dette skyldes ikke mindst, at der i lovgivningen er gennemført sådanne kontrolforanstaltninger over for pengeinstitutterne, at der i dag næppe ud fra sikkerhedsmæssige hensyn alene kunne rejses afgørende indvendinger mod en lovændring, der gjorde det muligt at anbringe umyndiges midler i sparekasser og banker.“

Det vil sige, at betænkningen her slår fast, at det ikke er sikkerhedsmæssige grunde — i hvert fald ikke alene — der taler for at opretholde overformynderiet

på dette område. Dermed mener jeg ikke, at man ud fra hverken sikkerhedsmæssige hensyn eller venerationssynspunkter eller lignende skulle bevare overformynderiet, og jeg tror heller ikke, de andre hensyn, der har været nævnt, taler særlig stærkt i denne retning. Det tilsyn med de lokale pengeinstitutter, der naturligvis skal føres, kan føres af justitsministeriet, og man kan gennemføre en begrænsning på samme måde, som man har gjort det ved den nye arvelov, hvor man jo allerede, som jeg tidligere har nævnt, har lagt en del af forvaltningen ud til lokale pengeinstitutter.

Situationen i dag er jo i hvert fald den ejendommelige, at de umyndige af deres massebestyrede midler eller de båndlagte formuer kun får denne lave rente på 4 pct., og det gør, at vi må tage hele dette spørgsmål op til revision.

Jeg kan nævne som et eksempel på, hvorledes dette virker, at en person, der havde en formue i overformynderiet, over for skattemyndighederne rejste det spørgsmål, om denne kontante kapital ikke kunne sættes til en eller anden kurs, for havde det f. eks. været en obligation, som gav 4 pct., ville der jo ganske givet have været en eller anden kurs, 80 pct., 70 pct. eller endnu lavere. Det kunne skattemyndighederne ikke godkende, idet man erklærede, at det fortsat var en kontant kapital. Det ejendommelige ligger netop i dette, at det er på den ene side en kontant kapital, men på den anden side er den rente, man opnår, helt ude af trit med den udvikling, vi i øvrigt befinder os i.

Langkilde: Når jeg tager ordet, er det i anledning af det ærede medlem hr. Poul Dalsagers bemærkning om, hvad han havde opfattet som mit standpunkt, nemlig at jeg skulle gå ind for en fortsættelse af overformynderiet i dets nuværende form og med dets nuværende område. Jeg må sige, at det er lykkedes det ærede medlem hr. Poul Dalsager at misforstå mig næsten så grundigt, som jeg kan se der måtte være mulighed for. Jeg har ingenlunde givet udtryk for et sådant synspunkt. Vort synspunkt er det, at vi principielt og som arbejdshypotese for udvalgsarbejdet er sympatisk indstillet over for det forslag, som ministeren har stillet, nemlig at overformynderiet føres

[Langkilde.]

videre med et begrænset arbejdsområde omfattende umyndiges og borteblevnes midler. Det, vi stiller os tvivlende over for eller rettere sagt er imod, er — hvad den højtærede minister ikke kan lide vi siger — denne camouflageforanstaltning, hvorved man inddrager overformyndieriet som en statsinstitution, således at dets fremtidige driftsresultater, og hvad der i øvrigt sker, forsvinder i tågerne i den almindelige statsfinansielle situation. Det tager vi altså afstand fra; vi mener, at skal man føre overformyndieriet videre, må det være som en selvstændig institution. Om man så i den situation behøver et tilsynsråd, som jeg godt erindrer der står i udvalgets betænkning, skal jeg ikke have nogen absolut mening om — jeg er nu ikke så overbevist om, at det er afgørende. For så vidt en positiv stillingtagen til forslaget om et tilsynsråd har en brod vendt mod overformyndieriet, må jeg endog sige, at jeg ikke mener, man i særlig grad kan bebrejde dette noget. Jeg kan godt se, at den politik, der er ført mellem 1940 og 1948, i høj grad har været uhensigtsmæssig, som det siges i udvalgsbetænkningen. Men i almindelighed kan man ikke rette nogen særlig stærk bebrejdelse mod overformyndieriet, og i alt fald må man sige, at der allerede tidligt er råbt vagt i gevær, og at det i og for sig er justitsministeriet, som ikke har lyttet til advarslen, idet en indgriben i begyndelsen af 50'erne måske så nogenlunde kunne have reddet situationen.

Hvad angår forskelsbehandlingen, som den højtærede minister var inde på med hensyn til de båndlagte midler, bemærkes, at det er muligt, at det vil koste 2½ mill. kr. mere, men jeg tror ikke, selv om man gennemfører den regel, at den højtærede minister vil have styrke til igennem disse 3 eller 5 år at holde til alle de sager, der vil komme angående dem, som får løsgivet deres midler senere, og som altså må nøjes med de 4 pct.s rente, og jeg tror heller ikke, at man vil bryde sig om at se, hvad f. eks. ombudsmanden mener om noget sådant. Det er en forskelsbehandling, som på forhånd er tilrettelagt, og som der ikke kan lægges saglige kriterier for hvordan man skal klare, altså hvem der skal have først, og hvem der skal have sidst, så selv

om det koster nogle penge, hvad jeg selvfølgelig har stor respekt for, tror jeg ikke, at man bør lægge grunden til en sådan forskelsbehandling ved at følge lovforslaget på det punkt.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Jeg synes, jeg føler mig forpligtet til at tilbagevise den bebrejdelse, der blev rettet mod justitsministeriet. Jeg tror, vi inden for justitsministeriet har gjort, hvad man med rimelighed kunne forvente af os, men alt det tror jeg vi lettere kan uddybe i udvalget, hvor jeg selvfølgelig er parat til at komme med de oplysninger, udvalget måtte ønske.

Men må jeg over for det sidste, det ærede medlem hr. Langkilde sagde, fremhæve, at hvis det ligefrem skulle være en forskelsbehandling af et sådant format, at man kunne forvente ombudsmandens indblanding, så synes jeg dog, jeg har et stærkt alibi, når jeg ser på de navne, der har underskrevet betænkningen, og som stiller forslag netop om det, som det ærede medlem kalder forskelsbehandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Poul Dalsager: Jeg foreslår, at de fire lovforslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om nedslag i skatteansættelsen for folkepensionister m. fl.

Valgt blev: *Egon Jensen, Ove Hansen, Camma Larsen-Ledet, Th. Mikkelsen, Niels Mørk, Carl Nielsen, Peter Nielsen, Chr. Rasmussen, Foged, Alfred Bøgh, Jens Chr. Christensen, Guldberg, Asger Jensen, Clara Munck, Vestergaard Poulsen, Axel Sørensen og Omann.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til folketingsbeslutning om nedsettelse af en kommission til undersøgelse af arbejdspladsernes problemer [Af Helveg Petersen m. fl.].

Valgt blev: *Kaj Rasmussen, Albertsen, Jørgen Peder Hansen, Lund Jensen, Anker Jørgensen, Helge Nielsen, Viola Nørlov, Eigil Schytt, Guldberg, Jens Frandsen, Axel Kristensen, Nathalie Lind, Stetter, Gerda Møller, Adolph Sørensen, Helveg Petersen og Arne Larsen.*

Første næstformand (From): Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 2. december, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om smitsomme sygdomme hos husdyrene.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om forsørgelse af militære invalider og sådannes efterladte i de sønderjyske landsdele. (Opregulering af forsørgelserne).

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om nedlæggelse af statsbanestrækningerne (statsbanerne) Høbro-Løgstør og Tommerup-Assens.

5) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om overformynderiet,
forslag til lov om anbringelse af umyndiges midler m. v.,
forslag til lov om ændring i arveloven og
forslag til lov om ændringer i myndighedsloven.

Mødet hævet kl. 16¹⁷.

34. møde.

Torsdag den 2. december kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler finansministeren, at han ønsker mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i lov om tobaksafgifter

forslag til lov om ændringer i lov om afgift af spiritus, vin og øl og i lov om forskellige forbrugsafgifter,

forslag til lov om forhøjelse af tillægsafgiften af benzin,

forslag til lov om ændringer i lov om vægtafgift af motorkøretøjer m. v.

og

forslag til lov om forhøjelse af indkomstskatten af aktieselskaber m. v.

Formanden: Jeg giver først uden for dagsordenen ordet til den højtærede statsminister, for at han kan give folketinget den i går anmeldte redegørelse.

Statsministeren (J. O. Krag): Som det vil være det høje ting bekendt fra dagspressen, modtog jeg den 25. november en henvendelse fra formanden for det radikale venstres folketingsgruppe af følgende ordlyd:

„Det radikale venstres folketingsgruppe har drøftet de oplysninger, der foreligger om atombevæbning af flyvemaskiner tilhørende og stationeret i en række af NATOs medlemslande. Foruroliget over den udvikling, disse oplysninger er udtryk for, henstiller gruppen, at udenrigsministeren over for folketinget redegør for den danske regerings stilling til problemet.“

Som følge af udenrigsministerens sygdom skal jeg i hans fravær give den ønskede redegørelse for regeringens stilling.

Indledningsvis vil jeg gerne understrege, at regeringen fuldt ud forstår, om de i et amerikansk dagblad fremkomne forlydender har kunnet give anledning til ængstelse. De officielle erklæringer, artiklen har fremkaldt både fra Det hvide Hus og fra det amerikanske forsvarsministerium, kan imid-